

Maahanmuuttajataustaisen väestön tilastointi työvoimatutkimuksessa

Tämä dokumentti selvittää maahanmuuttajataustaisen väestön tilastointia taustatiedoksi niille, jotka hakevat tietoja kyseisen väestöryhmän työmarkkina-asemasta. Dokumentti pyrkii kuvaamaan tärkeimmät huomioon otettavat seikat tilastoja tulkittaessa sekä esittämään tilastoinnin kehityssuunnitelmia.

Monia termejä käytössä

Suomessa vakinaisesti asuvaa maahanmuuttajataustaista väestöä kuvaavia termejä on useita, mm. ulkomaan kansalaiset, ulkomailla syntyneet, vieraskieliset ja ulkomaalaistaustaiset. Termien käyttö ei ole vakiintunutta eivätkä ne ole aina selkeitä. Usein maahanmuuttajataustaisten määrittelyssä käytetään joko syntyperää tai syntymävaltiota. Toisaalta määrittely voidaan tehdä kansalaisuuden perusteella. Tarkemmin tästä kertoo [Tilastokeskuksen Maahanmuuttajat väestössä -dokumentti](#).

Työvoimatutkimusta uudistettiin vuonna 2021

Työvoimatutkimuksen tilastointitapaa uudistettiin vuoden 2021 alusta lähtien uuden EU-lainsäädännön mukaiseksi ja samalla toteutettiin joitakin kansallisia uudistuksia, joista tulosten laskentatavan eli estimointimenetelmän uudistus paransi maahanmuuttajataustaisen väestön tilastointia. Estimointimenetelmässä alettiin hyödyntää tietoa henkilön äidinkielestä, jolloin vastauskadon vaikutus tuli aiempaa paremmin huomioiduksi. Tästä seurasi, että maahanmuuttajataustaisen väestön arvioitu lukumäärä lisääntyi jonkin verran vanhaan tilastointitapaan verrattuna.

Työvoimatutkimuksen aikasarjat vuosilta 2009–2020 on korjattu taannehtivasti uuden tilastointitavan mukaisiksi. Sen sijaan Eurostatin tietokannassa aiemmin julkaistut työvoimatutkimuksen aikasarjat kansalaisuuden ja syntyperän mukaan eivät ole korjattuja.

Työvoimatutkimuksen uudistetussa estimointimenetelmässä käytetään uusimpia väestötilaston ennakkotietoja Suomessa vakinaisesti asuvasta väestöstä, joka sisältää sekä suomalais- että maahanmuuttajataustaisen väestön. Väestömäärät täsmäytetään tällä hetkellä keskeisten demografisten tietojen (sukupuoli, 5-vuotisikäryhmät, maakunnat ja pääkaupunkiseutu) mukaan vastaamaan väestötilaston tietoja. Näin ollen työvoimatutkimuksen väestömäärät ovat keskeisten demografisten tietojen osalta identtisiä väestötilaston ennakkotietojen kanssa. Toistaiseksi vastaavaa täsmäytystä ei tehdä minkään maahanmuuttajataustaista väestöä kuvaavan käsitteen mukaisesti, kuten ulkomaan kansalaiset, ulkomailla syntyneet, vieraskieliset tai ulkomaalaistaustaiset.

Tilastointia kehitetään

Maahanmuuttajataustaisen väestön heikko osallistuminen työvoimatutkimuksen tiedonkeruuseen, kyseisen ryhmän määrän muutokset, sekä syntyperään liittyvän termistön kirjavuus tuottavat haasteita ryhmän tilastoinnille. Tilastokeskuksessa on käynnistynyt laaja EU-rahoitteinen laatuhanke. Siinä tutkitaan mm. mahdollisuuksia parantaa työmarkkina-asematietojen tilastointia hyödyntämällä tulosten laskennassa uuden, tällä hetkellä kokeellisen, tilaston tuottamaa rekisteritietoa työmarkkinoille osallistumisesta kuukausitasolla. Samalla selvitetään, mitä muita rekisteritietoja on perusteltua hyödyntää jatkossa estimointimenetelmässä.

Mikäli uudet rekisteritiedot osoittautuvat hyödyllisiksi, niin vastauskadon aiheuttamaa tulosten epävarmuutta voidaan vähentää myös maahanmuuttajataustaisen väestön työmarkkinatietojen tilastoinnissa.

Eroja väestön määrässä

Työvoimatutkimuksen ilmoittama kokonaisväestön määrä eroaa väestötilaston lopullisesta tiedosta. Eron syitä on ainakin kaksi: ensinnäkin, työvoimatutkimuksessa estimointimenetelmässä käytetään ennakkoväestötietoa, joka saattaa päivittyä myöhemmin, ja toiseksi, työvoimatutkimus ja väestötilasto kuvaavat eri ajankohtien tilannetta.

Toisaalta väestötilaston lopulliset vuositiedot kuvaavat kyseisen vuoden viimeisen päivän tilannetta, kun taas työvoimatutkimuksessa käytetään tutkimuskuukautta edeltävän kuukauden väestötietoja.

Maahanmuuttajataustaisen väestön tilastointitavassa on eroja eri tilastojen välillä johtuen muiden muassa tietojen eri viiteajankohdista ja erilaisista määritelmistä. Tästä syystä tilastotiedot maahanmuuttajataustaisesta väestöstä voivat poiketa toisistaan eri tilastojen välillä; tietoja käytettäessä on siis tarpeen pitää selvästi esillä, mistä lähteestä ne ovat peräisin.